

BALVAN

„Za poslední tři tisíce let vznikly jen děsně fórové stavby,“ řekl Max a zachmuřeně se rozhlížel po rozpadlých zdech hradní zříceniny.

„Jak jsi na to přišel?“ podivil se Daniel.

„Tady stála před pěti stoletími pevnost,“ řekl Max. „Za dalších dvě stě let z ní bude hromada kamení.“ Max se položil na záda do vyschlé trávy a znuděně se protáhl. „Už hodně dlouho se staví mizerně!“ brumlal si.

„Mizerně?“ podivil se Daniel.

„Kdyby se stavělo bytelně, tak se nemusí každá novostavba po dvaceti letech důkladně přestavět,“ trval na svém přesvědčení Maxmilián.

„Jinak to asi nejde,“ řekl Daniel.

„Jde! – Existují stavby, které vydržely celá tisíciletí,“ řekl Maxmilián.

„Jo? A které?“ řekl Daniel. Měl právě dost Maxových tajuplných řečí.

„Pyramidy!“

„Cheche,“ ušklíbl se Daniel. „Pyramidy jsou naprostá výjimka.“

„Ale stojí už 4500 let!“ řekl Max. „A nejen ony.“

„A co ještě?“ vyzvídal Daniel.

„Megality,“ řekl Max, „stavby z pořádných balvanů. Stavěly se ve Francii před sedmi tisíci lety. A jsou tam dodnes!“

„No a?“ řekl Daniel. Zatím vůbec nechápal, kam Maxmilián míří.

„Chtěl bych, abychom postavili něco, co by přetrvalo tisíciletí,“ prohlásil Max.

„Kdo?“ řekl Daniel poněkud znepokojeně. Začínal tušit Maxovy úmysly.

„My dva!“ odpověděl Maxmilián.

„Proč zrovna my dva?“ zeptal se téměř vyděšeně Daniel. Právě pochopil, že se stává dobrovolným otrokem na stavbě Maxmiliánovy pyramidy nebo něčeho podobného.

„Nesmrtelná stavba je vlastně dopis do budoucnosti.“ řekl Max zadumaně.

„Co chceš napsat?“ zeptal se Daniel. „Doufám, že nic dlouhého. Prázdniny končí za čtrnáct dní.“

„Stručně sdělíme, že jsme nebyli žádní hlupáci,“ řekl Max.

„Ale až zítra,“ řekl Daniel. „Dneska jdeme domů.“ A ruce ho bolely už předem.

Došli do Loučeje. Maxmilián se zavřel do své pracovny v kůlně.

Daniel se chtěl rozvalit u televize, ale otec ho vyhnal se džbánkem pro pivo do hospody. Zdaleka slyšel zuřivou hádku. Rozvášněné věty vylétaly z otevřených oken hostince v nerozluštitelných útržcích. Chlapi ze sousedství seděli u jednoho stolu a vášnivě se přeli. Daniel vkročil do výčepu. Nikdo si ho nevšiml.

„Ty si myslíš, že pyramidy nejsou žádná záhada?“ vykřiknul právě starý Svatoš na rozesmátého Řepu, který se pobaveně křenil na všechny okolo. „Ty si myslíš, že se Egypťani jen tak sebrali a postavili něco, co ani dnešní technika nedokáže?“

Daniel okamžitě nastražil uši.

„Ta tvoje opravdu ne,“ suše pravil Řepa. Kulaté břicho se mu začalo natrásat smíchem. Vypukl hurónský řev. Všem vytanul na mysli vehikl, který si pan Svatoš sám zkonstruoval. Pyšně s ním jezdil po zahradě i na pole, když stroj zrovna nestávkoval a to se stávalo často.

„Na mimozemšťany!“ řekl rychle Řepa, aby zažehnal

hrozící konflikt, a pozvedl půllitr k smířlivému přípitku, neboť jinak by ho Svatoš snad uškrtil.

„Škoda mluvit,“ řekl Svatoš a pohrdlivě hleděl na Řepu. „Záhady světa nejsou pro lidi jako jste vy!“ Dopil, utřel si rukou ústa, zaplatil a šel domů.

Hospodský natočil Danielovi jako vždy dvě piva. Daniel popadl džbán a upaloval domů. Neměl obavy, že by pivo mohlo při pomalé chůzi zteplat. Chtěl si ještě dnes promluvit s Maxem. Doma postavil džbánek na stůl v kuchyni a vylétl znova ven.

Zabušil na dveře Maxmiliánovy kůlny.

„Vylez! Chci s tebou mluvit.“ volal na Maxe přes prkenné dveře.

Max rozmrzele vyhlédl ze své pracovny. Daniel vtrhnul dovnitř jako velká voda. Maxmilián postřehl, že Daniela zastavit nemůže.

„Ty chceš, abychom se dřeli sami?“ vyhrknul na Maxmiliána. „Starej Svatoš v hospodě vykládal, že Egypťanům pomáhali s pyramidama mimozemšťani, a my bychom něco podobného měli zvládnout jen my dva. Bez techniky, jen tak rukama? To přece není možné!“

„Jsi pro vědu, nebo hospodské tlachy?“ zeptal se Maxmilián.

„Jaké tlachy?“ ohradil se Daniel. „Svatoš přeci čte spoustu knih a má přehled.“

„Jsou knihy a knihy,“ řekl Max. „Velké stavby lze zvládnout i bez technické pomoci jiných civilizací.“

„Jsem zvědavý, jak si poradíš,“ ušklíbl se Daniel. „Postavili jsme akorát bunkr u smetáku z dvou plechů, prken a železný roury a ty se chceš pustit do nějakých balvanů!“

„Nezapomeň, že jsme uplácali i obřího sněhuláka, na kterého se chodili dívat z celého okolí, protože úžasněj-

ší dílo v okruhu nejméně dvaceti kilometrů nikdo nikdy nepostavil. A vybuodovali jsme ho jen my dva!“

„Taky jsme se u toho příšerně zmáčeli a ty jsi pak měl chřipku z nachlazení. Navíc jsme stavěli ze sněhu, který je lehký a mohli jsme ho zpracovávat lopatama.“

„Poradíme si i s balvaný,“ řekl Max. „Místo lopat použijeme jednoduché stroje.“

„Jaké jednoduché stroje? Vy máte v garáži jeřáb? Kdo bude platit naftu!“ chrllil ze sebe Daniel jednu otázku za druhou.

„Za měsíc a půl prázdnin se ti celá fyzika vykouřila z hlavy?“ uchechtl se Max. „Jednoduché stroje jsou páky, nakloněné roviny, šrouby, kola na hřídeli a kladky. Ty si už opravdu nepamatuješ, co jsme se učili ve škole?“

„Teď jsou prázdniny, fyzika mě nezajímá,“ bránil se Daniel. „Prázdniny jsou proto, abychom si odpočinuli od útrap školní docházky a něco si užili.“

„Užiješ si do sytosti,“ pravil Max. „Právě jsem dostal nápad. Zítra ráno v osm hodin ti ho předložím v rozpracované podobě. Teď mě, prosím, nech v klidu přemýšlet.“

„Tak jo,“ souhlasil Daniel. Rozhovor s vědcem Maxem se začal podobat hádce. Šel raději domů.

Ráno bylo nádherné počasí. Daniel došel ke kůlně. Max seděl na sluníčku a vyhříval se.

„Sliboval jsi nějaké plány,“ řekl Daniel.

„Vypočítal jsem, že pomocí páky lze pohnout pořádným šutrem,“ začal vysvětlovat Max. „Jako příklad jsem zvolil balvan o hmotnosti jedné tuny. Vezmeme-li na něj páku o délce tři a čtvrt metru a podepřeme ji v bodě vzdáleném jen dvacet pět centimetrů od balvanu, dosáhneme rovnovážného stavu, budeme-li působit na konec páky silou 817 newtonů.“

„Osm set sedmnáct newtonů?“ zděsil se Daniel. „Takovou sílu nemáme.“

„Máme,“ řekl Max. „Budeme působit na delší rameno páky naší tíhou a ta je číselně rovna násobku naší hmotnosti a tíhového zrychlení g .“

„Proč zrovna g ?“ zeptal se bez zájmu Daniel.

„Gé, protože je to gravitace čili přitažlivost Země, která působí na hmotu štrtu i na nás, a způsobuje tak naši tíhu,“ vysvětloval Max.

„Nebudeme ji muset celé dopoledne měřit,“ ujišťoval se mdle Daniel.

„Ne, vědec si může občas odpočinout postáváním na ramenu velikánů, beru tabulkovou hodnotu 9,81 metrů za sekundu na druhou, tu změřili dávno před námi,“ ušklíbl se Max. „A jestli oba nedáme dohromady hmotnost 83 a půl kilogramu, vycpeme si kapsy štěrskem, co mají cestáři složený u lesa.“

„Teorii máme za sebou,“ zaradoval se Daniel. „Co budeme budovat?“

„Sněhuláka.“

„V létě?“ podivil se Daniel Maxovu nesmyslnému nápadu.

„Ano,“ řekl Max. „Postavíme prvního kamenného sněhuláka.“

„Proč?“

„Protože ho ještě nikdo nikdy nepostavil.“

„A co dopis do budoucnosti, komu co řekne kamenný sněhulák?“ zeptal se Daniel.

„Všechno jsem promyslel,“ řekl Max. „Vybudujeme celou soustavu sněhuláků. Úplně bez ladu a skladu. Však on se mezi našimi potomky najde někdo, kdo nějaké sdělení vypátrá. Dovedeš si představit budoucí teoretiky, jak se přou o význam našich staveb? Jedni budou hovořit o kultu sněhu, druzí o jasném kultu slunce, o ná-

hlém oteplení nebo náhlém ochlazení. Škoda, že se toho nedožiju.“

Daniel pokrčil rameny.

„Kdy a kde začneme?“ zeptal se.

„Jakmile zaleju okurky,“ řekl Max, „vyrazíme na vršek nad Loučejské Chalupy. Tam jsou v lesíku pořádné balvany.“

Když dodali okurkám potřebnou vláhu, vzali od stodoly dlouhé bidlo ze smrkové kulatiny. Max ho už předem připravil. Měřilo tři a čtvrt metru.

„S tou kládou máme jít do lesa?“ zhrozil se Daniel. „Všichni, kteří nás uvidí, si budou myslet, že jsme se naprosto pomátli.“

„Pro své záměry musíme překonat i opovržení obyvatelstva. Průkopníci nemají nikdy pochopení od všech,“ řekl Max. Popadl bidlo na těžším konci, pokynul Danielovi, aby tak učinil na druhém a vyrazili polní cestou za stodolou. Vedla přímo k vršku. Za dvacet minut byli v lesíku. Nést páku mezi loukami a políčky nebyl problém. Jen je tlačila do ramen. Ale v lese si připadali jako dva šašci. Obtížně se proplétali porostem, až to Daniela přestalo bavit. Shodil bidlo a řekl: „Napřed najdeme ten správný balvan a pak k němu dopravíme páku.“

Chvíli chodili po vršku. Max prohlížel každý kámen, seznamoval se s terénem a promýšlel, jak a kde postavit zamýšleného megalitického sněhuláka.

„Balvany uvolníme a svalíme je dolů na kraj louky. Tam je postupně dokutálíme k sobě a sestavíme na sebe,“ řekl Max.

Daniel souhlasil. Konečně našli tři docela kulaté kameny odpovídajících velikostí.

„Hlava, tělo, podstavec,“ řekl Max a ukazoval na jednotlivé balvany v příhodné poloze. „Začneme s hlavou.“

Max navrhl, aby napřed odklidili z cesty, kudy se bude balvan kutálet, všechny klacky a větve, které by mu mohly v cestě na louku bránit. Potom se do kamene zapřeli rukama. Nebyl velký, páku nepotřebovali. Jakmile se jim podařilo vychýlit balvan z rovnovážné polohy, dal se pomalu do pohybu. Kutálel se zvolna a zastavil se těsně na kraji lesa.

S druhým balvanem se namořili mnohem víc. Než se jim ho podařilo roztlačit, dřeli se, až z nich pot lil. Ale jízda balvanu stála za podívanou. Nezadržitelně se valil z kopce dolů a dokonce na kraji lesa povalil tenkou břízu.

„To bylo vzrušující,“ pochvaloval si Daniel. Vydal se pro páku, bez které pohnout balvanem o velikosti sudu prostě nešlo.

„Nastal okamžik pravdy,“ řekl Max a zarazil pod balvan bidlo. Podložil ho malým kamenem tak, aby rozložení sil bylo pro ně co nejpríhodnější.

Zabrali. Balvan se nadzvedl.

„Podlož ho,“ řekl Max. Daniel strčil do škvíry kus tlusté větve. Pomalu se jim pomocí páky dařilo balvan převracet. Byla to však opravdová otrocká dřina.

„Kdybychom teď měli na pomoc nějaké mimozemšťany, vůbec bych nebyl proti,“ řekl Daniel.

„Sám vidíš, že je nepotřebujeme,“ radoval se Max z vynikající účinnosti jeho velepáky.

Konečně se balvan dostal do labilní polohy a počal se převracet. První obrátku vykonal nejistě. Už se zdálo, že se zastaví a budou se muset mořit znovu. Balvan se však rozkutálel.

„Teď už ho nic nezadrží,“ řekl Daniel, když viděl, s jakou obrovskou energií se obludný kámen valí svahelem dolů. Drtil menší kameny na kusy, porážel stromky.

„Zastav se!“ vykřikl prosebně Max, když se balvan přiřtil ke kraji lesa. Jeho prosba však vyslyšena nebyla. Balvan se s dunivým hlukem dovalil ke smrku. Přerazil dvanácticentimetrový kmen jako sirku. Kámen pokračoval v cestě po louce, která se svažovala k chalupám.

„Je jako tank!“ vykřikl Daniel.

„Všechno zničí!“ prorokoval Max a raději by se díval někam jinam.

Balvan na louce bez hrbolů nabral větší rychlost, ale před zahradami ji v měkké půdě počal ztrácet. Blížil se k plaňkovému plotu. Daniel už viděl, jak se plot tříští a oni, původci zkázy zahrady, mají o zábavu do konce prázdnin postaráno. Balvan narazil do plotu a zmizel jim z očí. Plot však zůstal stát.

„Viděls to?“ vyvalil oči Max. „Zázrak a záhada.“

Oba kluci se rozeběhli k zahradě.

„Je Svatošova!“ upozornil Daniel Maxe. „Ten nás bude honit po vsi bičem!“

Max běžel po louce jak nejrychleji mohl. Kam zmizel ten příšerný balvan, myslel si. Doběhli k plotu. Zdánlivě nebyl vůbec poškozen. Jen v místě, kde do něj kámen narazil, bylo dřevo planěk lehce odřené. Balvan majestátně ležel uprostřed zahrady. Max se vrhl k zemi a rychle prohlížel plot. Čenichal okolo úplně jako pátrací pes.

„Tady je klíč k záhadě,“ řekl a ukázal Danielovi spodní podélné břevno, ke kterému byly plaňky plotu přitlučeny. Bylo ztrouchnivělé a přeražené.

Oba dva se přikrčili za plotem a Max tiše vysvětloval: „Balvan se dovalil k plotu. Opřel se do něj, ale shnilé spodní dřevo nekladlo odpor. Prasklo u sloupků. Horní působilo jako pant. Plot se odzdola otevřel jako klapka a za kamenem se zase zavřel. – Řeknu ti, měli jsme obrovskou kliku.“

„Raději zmizíme,“ žadonil Daniel.

Max souhlasil. I jeho vědecký mozek chápal, že zadek bez modřin je důležitější než plnění stanovených úkolů.

Vrátili se k lesíku. Zatáhli sražený smrk hlouběji do lesa, popadli bidlo a mazali pryč. Teprve ve stodole se oklepali z prožitého dobrodružství. Zatáhlo se a začalo pršet.

„Výborně,“ řekl Max. „Děšť zahladí veškeré stopy!“

„A co naše poselství?“ zeptal se popichovačně Daniel.

„Trochu jsme popletli adresu,“ řekl Max. „Pan Svatoš bude z balvanu v zahradě vykolejený víc, než by bylo budoucí pokolení z kamenných sněhuláků.“

Byl. Ale o balvanu, který se záhadně, za pomoci lidstvem dosud nepoznaných sil, dostal na jeho zahradu, mlčel. I v hospodě. Ignoranti by to stejně nepochopili, myslel si pan Svatoš často, když z okna své chalupy hleděl na zahradu s balvanem.